

1.

Brüsszel, 2013.12.18.
COM(2013) 899 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Az Europass kezdeményezés értékelése

**A képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi keretéről
(Europass) szóló európai parlamenti és tanácsi határozat második értékelése**

2.

HU
HU

1. BEVEZETÉS

A mai tanulási lehetőségek nem ismernek határokat, számuk korlátlan és azonnal hozzáférhetőek. Új készségeket és kompetenciákat tanulhatunk és sajátíthatunk el saját ütemünkben már nemcsak a hagyományos osztálytermi környezetben, hanem egyre nagyobb mértékben az iskolán kívül is. A mai gyorsan változó gazdasági és technológiai környezetben az emberek szakmai és tudományos életpályájuk során többször váltanak, külföldön is szerencsét próbálnak, váltogatják vagy ötvözik a munkát, a tanulást, a továbbképzéseket vagy az önkéntes munkát. A foglalkoztathatóság és a jobb készségek megszerzése jelentette nyomás növekedésével nyitottabb és rugalmasabb oktatási és képzési rendszerek válnak szükségessé, amelyek még inkább a tanulók és munkavállalók igényeihez és körülményeihez igazodnak. A munkaadóknak és az oktatási és képzési intézményeknek könnyen és gyorsan fel és el kell ismerniük a tanulók és munkavállalók képesítéseit, készségeit – bárhol is legyünk Európában.

Az elmúlt években a Bizottság – számos Európa 2020 kezdeményezés alapján, és különös tekintettel a tartósan magas munkanélküliségre¹ – felhívta a figyelmet annak fontosságára, hogy a tanulókat és a munkavállalókat fel kell készíteni arra, hogy miként adjanak egyértelmű tanúbizonyságot mind a formális, mind a nem formális, vagy informális módon szerzett készségeikről és képesítéseikről. Mindez megkönnyítené számukra a mobilitást és javítaná munkavállalási lehetőségeiket, illetve jobb kilátást biztosítana az egész életen át tartó tanulásra. Ezt a célkitűzést hangsúlyozza a „Gondoljuk újra az oktatást” stratégia,² amelyben a Bizottság ismerteti a készségek és képesítések határokon átnyúló egyszerű elismerését célzó, a készségek és képesítések európai térségéről szóló feltáró munkát.

A 2005-ben létrehozott Europass³ e célkitűzések támogatása keretében segítséget nyújt a tanulóknak és a munkavállalóknak abban, hogy kompetenciáikat és tudásukat jobban megértessék szerte Európában. Ennek keretében olyan eszközt kínál fel, amellyel nem csak készségeik és képesítéseik nyilvántartása lesz megoldható, de azok átláthatóvá is válnak (részletes leírás a 2. szakaszban). Bár a kezdeményezés alapvető célkitűzése egyre jelentősebb, néhány eszközén még módosítani kell, hogy megfeleljen a mai tanulók és a fejlődő munkaerőpiacok elvárásai és igényei által támasztott kihívásoknak.

E jelentés a 2012-ben az Europassról készített külső értékelés alapján elemzi az Europass keret elért eredményeit.⁴ A jelentés kiemeli, hogy az eredeti célkitűzések továbbra is fontosak, különösen az oktatás és képzés területére irányuló európai együttműködés stratégiai keretét adó „Oktatás és képzés 2020” számára.⁵ Az Europass a készségek, képesítések és tanulási eredmények egymással való összevethetőségének lehetővé tételével támogatja a tanulók és munkavállalók egész életen át tartó tanulásra vagy munkavállalásra irányuló mobilitását. Az Europass – és különösen az Europass önéletrajz – egy az átláthatóságot és elismerést képviselő, könnyen felismerhető, megbízható márkává nőtte ki magát Európán belül és kívül

¹ COM(2010) 478 végleges, COM(2010) 682 végleges, COM(2010) 245 végleges/2, COM(2012) 173 final, COM(2012) 485 final.

² COM(2012) 669 final.

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2004. december 15-i 2241/2004/EK határozata, e jelentésben „a határozat”.

⁴ Lásd a határozat 15. cikkét. E jelentés a Közpolitikai és Vezetési Intézet (PPMI) által 2012-ben készített második Europass értékelésnek a megállapításaira összpontosít. Lásd http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/index_en.htm#trainingHeader.

⁵ HL 2009/C 119/02.

egyaránt. A 2013. márciusi adatok szerint több mint 27 millió Europass önéletrajzot töltöttek ki online formában, az internetes lehetőség 2005-ös indulása óta. Az Europass eszközök ezen kívül költséghatékonyak; a használatuk és népszerűsítésük pedig jelentős fejlődésen ment keresztül az Europass első, 2008-as értékelése óta.

E jelentés továbbá kiemeli az Europass jelenleg megfigyelhető abbéli hiányosságát, hogy nem képes alkalmazkodni a változó oktatási, képzési és munkaerő-piaci feltételekhez. Az Europass egyes eszközei nem támogatják a rugalmas tanulási utakat, és nem teszik lehetővé a nem formális vagy informális módon, köztük az online tanulás során elsajátított készségek átfogó nyilvántartását, ahogy az a Bizottság nemrég kiadott „Megnyíló oktatás” c. közleményében is olvasható.⁶ Az értékelés adataiból ugyancsak kiderül, hogy a legtöbb Europass eszköz még mindig nem tudja teljes mértékben megszólítani a potenciális felhasználók nagyobb csoportjait. Az Europass jelenlegi felhasználói általában fiatal, magasan képzett nők. A pályaaorientációt nyújtó szolgáltatások jobb koordinálása és azoknak az Europass keretbe történő beépítése lehetővé tenné nagyobb csoportok, például alacsonyán képzett munkanélküliek megcélzását is, olyan egyénekét, akik legtöbbször nem rendelkeznek az Europass dokumentumok kitöltéséhez szükséges készségekkel, vagy túlságosan bonyolultnak és zavarosnak tartják azokat. Törekedni kell többek között a más európai referenciaeszközökkel kialakított komolyabb konvergenciára, illetve javítani kell az Europass IT-eszközei és a munkaközvetítéssel kapcsolatos uniós eszközök közötti átjárhatóságot.

Az ilyen hiányosságok kezelése érdekében az Europasst jelenlegi szerkezetét tekintve egy egyszerűbb, célorientáltabb és naprakészebb szolgáltatássá kell átalakítani, mindeközben megtartva a készségek és képesítések összehasonlíthatóságára és átláthatóságára irányuló eredeti célkitűzést, hogy így javítsák a tanulók és munkavállalók földrajzi és foglalkozási mobilitását. Az Europass felülvizsgálata azért is egyre sürgetőbb, mivel számos hasonló célú magán-, helyi és/vagy nemzeti kezdeményezés jelenleg is kidolgozás alatt áll, főleg elektronikus formátumban (például e-portfóliók formájában).

E megfontolások kulcsfontosságúak az Europass a készségek és képesítések európai térségének létrehozásában játszott szerepének javításához, minélfogva a Bizottság erősíteni fogja a készségek és képesítések átláthatóságának és elismerésének különböző európai eszközei közötti szinergiát. E jelentés megállapításait ebből kifolyólag egyesítik az európai képesítési keretrendszer és a szakképzés európai minőségbiztosítási referenciakerete (VET) értékeléseinek, valamint az európai felsőoktatási minőségbiztosításról szóló eredményjelentésnek az eredményeivel. A fentebbi eredmények így együttesen járulnak hozzá a készségek és képesítések európai térségéről szóló, 2013/2014 telén megrendezendő nyilvános vitához.

2. EREDMÉNYEK ÉS HATÁSOK

A 2005-ben létrehozott Europass öt különböző dokumentumot tartalmazó portfólió, amelynek célja, hogy nyilvántartsa a tulajdonos élete során szerzett összes tanulási eredmény, hivatalos képesítés, munkatapasztalat, készség és kompetencia leírását. Ebből kettő önbevalláson alapuló Europass dokumentum: ezek az európai önéletrajz⁷ és az európai nyelvi útlevél,⁸

⁶ COM(2013) 654. final

⁷ Minta a tulajdonos önéletrajzának bemutatására.

hármat pedig az oktatási és képzési intézmények bocsátanak ki: ezek az Europass oklevélmelléklet,⁹ az Europass bizonyítvány-kiegészítő¹⁰ és az Europass mobilitási igazolvány.¹¹ A dokumentumok mindegyikén közös márkanév (Europass) és logó szerepel. Az Europass bárki számára ingyenesen elérhető 27 nyelven és hozzáférhető elektronikus formátumban az Europass honlapon.¹² A felhasználók 2012 óta az összes Europass dokumentumot az európai készségútlevelelben gyűjthetik össze, egy olyan felhasználóbarát elektronikus mappában, amelynek segítségével a dokumentumok tulajdonosai az életük során megszerzett személyes készségeiket és képesítéseiket személyes, külön részekből álló összegző dossziéba foglalhatják.

2.1. Új felhasználók elérése

Minden Europass dokumentum – bár eltérő mértékben, de – sikeresnek mondható a tekintetben, hogy összehasonlíthatóbbá teszi a készségeket, a kompetenciákat és a képesítéseket az országok és ágazatok között, és megkönnyíti a munkaadók és az oktatási intézmények számára a kiválasztási folyamatokat. A dokumentumok nemzetközi elismerése jelenti a végfelhasználók Europass melletti döntésének egyik legfontosabb okát. Az Europasst erős márkaként tartják számon, amelyhez jelentős európai hozzáadott érték is társul, és amely a felhasználók széles és célzott körében elérhető. Az érdekelt felek és az EURES¹³ tagállami képviselői úgy vélik, hogy az Europass önéletrajz, az oklevélmelléklet és a bizonyítvány-kiegészítő a leghasznosabb Europass dokumentum az EURES jelenlegi felhasználói számára.

Az önéletrajz a leghasznosabb, legismertebb és legjobban értékelt Europass eszköz. Az önéletrajz használata stabil növekedést mutat: csak 2012-ben majdnem tizenkétszer több önéletrajzot hoztak létre az interneten a 2006. évi adatokhoz képest. Az említettek szerint 2013 márciusára összesen több mint 27 millió önéletrajzot hoztak létre összesen az Europass elindulása óta. Az oklevélmelléklet és a bizonyítvány-kiegészítő pedig az oktatási intézmények fontos eszközeivé vált, amely eszközök a nemzetközi normák felhasználásával segítik az intézmények oktatási programjainak hatékonyabb irányítását és megtervezését. A legtöbb Europass eszköz ennek ellenére nem tudja elérni teljes mértékben a potenciális felhasználók nagy részét. 2012-ben mindösszesen 115 000 európai nyelvi útlevelet hoztak létre online és csupán 80 000 Europass mobilitási igazolványt adtak ki.

Az érdekelt felek – beleértve a munkaadókat és a szakszervezeteket –, a végfelhasználók és a potenciális felhasználók is egyetértenek abban, hogy az Europass eszközök pozitívan járulnak hozzá az egész életen át tartó tanulással vagy a munkaerőpiaccal kapcsolatos mobilitáshoz. A külső értékelés¹⁴ keretében elvégzett felmérés válaszadóinak 58%-a érezte úgy, hogy az

⁸ Önértékelésen alapuló, nyelvi készségeket értékelő dokumentum, amely a közös európai nyelvi referenciakeretben meghatározott, nyelvtudási szintet felmérő referenciaskálát alkalmazza.

⁹ Felsőfokú oklevéllel vagy végzettséggel rendelkező tulajdonosok eredményeinek listája, amely tartalmazza a tanult tárgyakat és az érdemjegyeket is.

¹⁰ A szakmai képesítések tartalmának leírása, amely kiegészíti a már kiállított szakképzési bizonyítványt.

¹¹ Nemzeti oktatási és képzési hatóságok által kibocsátott dokumentum, amely a más európai országokban szerzett szakmai és tanulási tapasztalatot rögzíti.

¹² A honlapot a Cedefop fejleszti, gondozza és kezeli a Bizottság nevében. Lásd http://europass.cedefop.europa.eu/en/home?loc=en_GB.

¹³ <https://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=en>.

¹⁴ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports/training/2013/europass_en.pdf A jelentésben található adatok a külső értékelésből származnak.

Europass önéletrajz segítette nekik abban, hogy behívják őket állás-, képzéssel kapcsolatos vagy önkénteseket toborzó interjúra, illetve hogy továbbjussanak a kiválasztási körön; 46%-uk úgy vélte, hogy az önéletrajz hozzásegítette őket ahhoz, hogy részt vehessenek egész életen át tartó tanulási programokban (pl. Erasmus programban) vagy nyelvtanfolyamokon, stb. Az Europass jelentős mértékben hozzájárul a munkahely- vagy lakóhely-változtatás sikeréhez: a válaszadók 60,4%-a elismerte az Europass hozzájárulását ezen események sikeréhez. Az Europass dokumentumok a felhasználók nagy többségének (kb. 80%-ának) igényeit kortól és tanulási eredményektől függetlenül kielégítik.

Ennek ellenére a posztgraduális hallgatók használják a legtöbbet az Europasst. A végfelhasználók 40%-a rendelkezik munkahellyel, 37%-uk pedig oktatásban és képzésben vesz részt. Az Europass továbbá fontos szerepet játszik mind az országok közötti, mind a nemzeti mobilitásban: az országon belül mobilis emberek több mint 40%-a már Europass dokumentumokat használ. Az Europass felhasználói általában fiatal, magasan képzett nők: majdnem 60%-uk rendelkezik felsőfokú oklevéllel. Az Europass felhasználók 59,4%-a nő.

Az alacsonyan képzett munkanélküliek az önkéntesekkel együtt alkotják a legnehezebben elérhető csoportot, akik az Europass felhasználók 12,8%-át, illetve 1,1%-át alkotják (ilyen sorrendben). Az első ábrán található adatok azt mutatják, hogy az Europasst nem használó alacsonyan képzett és/vagy munkanélküli emberek nagy része nem rendelkezik az Europass dokumentumok kitöltéséhez szükséges készségekkel, vagy túlságosan bonyolultnak és zavarosnak tartja a dokumentumokat. Az e célcsoportoknak szánt tanácsadás javíthatná a csoportok hozzáférési esélyeit az Europass dokumentumokhoz.

1. ábra: Az Europass felhasználói képzési/foglalkozási státusz szerint¹⁵

Képzési/ foglalkozási státusz	Valamennyi Europass dokumentum	Europass CV	Europass LP	Europass CS	Europass DS	Europass MD
Oktatás vagy képzés résztvevője	37,3%	30,2%	26,3%	20,1%	19,5%	30,5%
Önkéntes	1,1%	1,5%	1,5%	1,1%	1,1%	1,0%
Munkahelyel rendelkező (kevesebb mint öt éve)	19,5%	20,2%	21,1%	31,4%	25,8%	32,4%
Munkahelyel rendelkező (több mint öt éve)	20,8%	26,4%	32,0%	29,1%	35,2%	12,3%
Munkanélküli/ álláskereső	12,8%	15,9%	12,5%	9,9%	14,4%	12,6%
Egyéb	8,5%	5,8%	6,6%	8,4%	4,0%	11,2%
Összesen	100%	100%	100%	100%	100%	100%

¹⁵ Rövidítések feloldása: CV: önéletrajz; LP: nyelvi útlevél; MD: mobilitási igazolvány; DS: oklevélmelléklet; CS: bizonyítvány-kiegészítő.

Forrás: A PPMI által 2012-ben készített Europass értékelés.

Ahogy a 2. ábra is mutatja, a fiatalabb (20 év alatti és 20–35 év közötti) válaszadók használják leginkább az Europass dokumentumokat valószínűleg azért, mert ők nyitottabbak a lakóhelyek, munkahelyek és szakágazatok közötti váltásra.

2. ábra: Europass felhasználói kor szerinti csoportosításban ¹⁶

Korcsop ort	Valamennyi Europass dokumentum	Europass CV	Europass LP	Europass DS	Europass CS	Europass MD
<20	9%	9%	10%	2%	11%	10%
21-25	41%	40%	35%	35%	42%	49%
26-35	30%	32%	31%	40%	27%	31%
36-49	14%	15%	18%	18%	17%	7%
50+	5%	5%	6%	4%	5%	3%

Forrás: A PPMI által 2012-ben készített Europass értékelés. A százalékok kerekített értékek.

Az Europass „pedagógiai hatást” is gyakorol a dokumentumok tulajdonosára. Az Europass a felhasználókat készségeik és kompetenciáik felülvizsgálatára, valamint azok egyértelműbb bemutatására ösztönzi. Ezáltal az álláskeresők azon készségeikre és kompetenciáikra koncentrálhatnak, amelyekre a legnagyobb igény mutatkozik az álláshirdetésekből.

2.2. Rugalmas tanulási utak előmozdítása

A felmérés kimutatta, hogy az érdekelt felek egyre inkább elvárják az Europass rendszerétől, hogy az alkalmazkodjon a felhasználók változó igényeihez. Az Europassnak lehetővé kell tennie a tulajdonos tanulási tapasztalatainak – legyen szó bármely oktatási és képzési ágazatról, illetve tanulási tapasztalatfajtáról – a teljes körű és egyszerű nyilvántartását. A teljes keret egyszerűsítése és frissítése, valamint az erősebb belső koherencia – mint feladat – előtérbe kerül, hiszen ezek segítségével a rendszer meg tudna birkózni az oktatásban és képzésben felmerülő modern, rugalmas és tanulóorientált feladatokkal. Az Europass jelenleg nem foglalkozik olyan kérdésekkel, mint például az új készségek és képesítések megszerzésére irányuló nem formális vagy informális tanulás növekvő fontossága, vagy az online oktatási szolgáltatást nyújtók által generált eszközök, például „nyílt igazolások”(ún. „open badges”).

A formális oktatás és képzés terén az Europass jelenleg két olyan különböző kiegészítő dokumentumot kínál, melyek konkrét oktatási ágazatokat fednek le és eltérő kreditrendszert alkalmaznak. Ez a struktúra gátat szabhat a tanulási utak javasolt átjárhatóságának. A kiegészítő dokumentumok az oktatás és képzés minden szintjét és típusát (általános iskola,

¹⁶ idem.

középiskola, szakképzés, felsőoktatás és felnőttoktatás) lefedő közös struktúrájának kialakítása – az adott ágazattól függetlenül – megkönnyítené a képesítések egységes értelmezését. A tanulók és a munkavállalók ezáltal egyszerűbben mutathatnák be készségeiket egy másik ágazatba tartozó továbbképzésre való jelentkezéskor. Az eltérő gyakorlatok elkerülését célzó közös modell ezenkívül egyszerűbbé tenné a munkaadók számára a kiegészítő dokumentumok tanulmányozását.

Az Europass jelenleg nem rendelkezik olyan eszközzel, amely átfogóan nyilvántartaná a nem formális vagy informális (ideértve az online szerzett) tanulási tapasztalat során megszerzett készségeket és kompetenciákat. A mostani Europass mobilitási igazolvány eddig csak korlátozottan volt használható, és kizárólag a nemzetközi mobilitás szigorú kontextusában alkalmazható.

Végül pedig az önéletrajzt kiegészítő egyetlen, önbevalláson alapuló dokumentumot – a nyelvi útlevelet – csak igen korlátozott számú felhasználó alkalmazta. A felhasználók és a munkaadók úgy gondolják, hogy az önéletrajznak már önmagában átfogó képet kell adnia a személyes készségekről, úgymint a nyelvtudásról és az informatikai és kommunikációs technológiai szakértelemről anélkül, hogy az önéletrajz tulajdonosának önbevalláson alapuló kiegészítő dokumentumokat kelljen kitöltenie.

E fejlesztések eredményeképpen a teljes keretnek könnyebben és egyszerűbben használhatóvá kellene válnia. Az Europass átalakítása szükségessé teheti az aktuális jogalap felülvizsgálását, mivel a jelenlegi határozat nem teszi lehetővé az öt közül egyik Europass alapidokumentum cseréjét, megváltoztatását vagy eltörlését sem.

2.3. Szinergiák kialakítása más európai kezdeményezésekkel

Az elmúlt évtizedben a tanulók és munkavállalók mobilitásának támogatása érdekében az Europass rendszerrel párhuzamosan olyan európai eszközöket vezettek be, mint az európai képesítési keretrendszer (EKKR),¹⁷ az európai szakoktatási és szakképzési kreditrendszer (ECVET)¹⁸ és az európai kreditátviteli rendszer (ECTS).¹⁹ E rendszerek hozzájárulnak annak a valós európai mobilitásnak a kialakulásához, amelyben a személyek tudását, készségeit és kompetenciáit egyértelműen be lehet mutatni és gyorsan el lehet ismerni.

Ezen eszközöket nem egymástól elszigetelve hozták létre; az eszközök kiegészítik az Europasst. Az EKKR, ECVET és ECTS eszközök bevezetésének előrehaladtával párhuzamosan ezeket az eszközöket várhatóan fokozatosan integrálni fogják és összekapcsolják az Europass rendszerrel. Az európai képesítési keretrendszerről szóló európai ajánlás szerint 2012-től az illetékes hatóságok által kibocsátott minden új képesítést igazoló bizonyítványban, oklevélben és Europass dokumentumban egyértelműen fel kell tüntetni a megfelelő EKKR-szintet. Néhány országban (a Cseh Köztársaságban, Dániában, Észtországban, Franciaországban és Írországban) már elkezdték az EKKR-szintek a megfelelő Europass dokumentumokban (az oklevélmellékletben és a bizonyítvány-

¹⁷ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/eqf_en.htm.

¹⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ecvet_en.htm.

¹⁹ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/ects_en.htm.

kiegészítőben) történő rögzítését, azonban a többi ország részéről további erőfeszítések szükségesek.

E kezdeményezések kiegészítő jellege ellenére még mindig van mit javítani a koherencián a különböző eszközök és szolgáltatások összehangolt biztosítása érdekében. A felhasználók számára jelenleg nem biztosított az előbb eszközökhöz való könnyen érthető, koherens hozzáférés. Bár a legtöbb európai átláthatósági és mobilitási eszköznek van saját honlapja, és néhány ponton összekapcsolódnak (például az online önéletrajz [CV Online] eszköz segíti az EURES felhasználóit az EURES honlapon saját Europass önéletrajzuk létrehozásában), az eszközök közötti kapcsolódás mégsem megfelelő. Ez megnehezíti a potenciális felhasználók számára, hogy hozzáférjenek a releváns információkhoz, dokumentumokhoz és szolgáltatásokhoz.

Az Europass és a munkaközvetítéssel kapcsolatos uniós eszközök – köztük az EURES oldal – között nagyobb átjárhatóságra van szükség. Ugyanígy az Europass és a Youthpass (a Fiatalok lendületben program által támogatott projekteken részt vevő fiatalok tanulási eredményei elismerésének javítását célzó eszköz) közötti szinergiákat is javítani kell a lehetséges átfedések elkerülése érdekében. Egy másik példa erre a szakmai képezéseknek a szabályozott szakmákhoz való hozzáférést engedélyező tagállamokban való elismeréséről szóló határozat²⁰. E képzés tulajdonosai számára lehetővé kell tenni, hogy az Europass dokumentumokhoz papír alapú vagy elektronikus formában csatolhassák az elismerésről szóló határozatot abban az esetben is, ha az új európai szakmai kártya szerinti eljárás során szerezték meg azt.

2.4. Hatékony és fenntartható irányításra való törekvés

A különböző Europass eszközök használata és ismertsége a kezdeményezés 2005-ös bevezetése óta folyamatosan nő. Az Europass honlap nagyban hozzájárul ezen átláthatósági eszközök egyre növekvő használatához és ismertségéhez. A látogatók, a használat és a felhasználói elégedettség tekintetében nagyon sikeresnek bizonyult a kezdeményezés. A látogatók száma évről évre nőtt, a 2006-os évi kb. 3 millió látogatóról 2012-ben majdnem 15 millióra nőtt a számuk. A felmérésben részt vevő felhasználók kb. 88%-a egyetértett azzal, hogy az Europass honlap felhasználóbarát és egyértelmű. 60%-uk úgy érezte, hogy a jövőbeni honlapfejlesztés során számolni kellene a transznacionális mobilitással, a képezések elismerésével és a munkakereséssel kapcsolatos tájékoztatással és tanácsadással is.

A nemzeti Europass központok az Europass internetes honlappal együtt alkotják az Europass megvalósításának fő mozgatórugóját. A nemzeti Europass központok már 2005 közepe óta az összes uniós tagállamban, sőt Izlandon és Norvégiában is képviseltetik magukat (Bulgáriában és Romániában 2007, Horvátországban pedig 2011 óta), Liechtensteinben 2006, Törökországban 2008, Svájcban pedig 2011 óta működnek. Küldetésük sikere, miszerint hozzájárulnak az Europass ismertségének növeléséhez, valamint az érdekelt felek számára szükséges tájékoztatás biztosításához, kielégítőnek mondható.

²⁰ 2005/36/EK irányelv

A nemzeti Europass központok többsége rendszeresen együttműködik más szervezetekkel, például az Euroguidance és a NARIC központokkal, az EURES ügynökségekkel, a nemzeti LLP ügynökségekkel, továbbá a Eurodesk és Europe Direct szolgáltatásokkal, habár ezen együttműködések fokozni is lehetne, a szinergiákat pedig jobban ki lehetne használni. E szervek fokozott összehangolása egyszerűbb szerkezetet és jobb szolgáltatásokat eredményezne: olyan struktúrát és szolgáltatást, amely közelebb állna a tanulókhöz és a munkavállalókhöz, továbbá megkönnyítené az Europasshoz való hozzáférést, különösen a szolgáltatásokból jelenleg legkevésbé profitáló csoportok számára. A nemzeti Europass központok azon törekvései azonban, hogy az Europass eszközöket magán munkaközvetítő szolgáltatók között népszerűsítsék, kevésbé voltak sikeresek. A szolgáltatók nagy része ugyanis csak pénzügyi ellentételezésért lenne hajlandó az Europass dokumentumok használatát népszerűsíteni.

Az Európai Szakképzésfejlesztési Központ (Cedefop) jelentős szerepet játszik az Europass sikerében. Az Europass honlap hatékony igazgatása és a nemzeti Europass központok támogatása mellett a Cedefop szakértelmével hozzájárul az Europass keret fogalmi kidolgozásához is.

A Bizottság 2012-ben összesen 2 250 000 EUR pénzügyi támogatást nyújtott a nemzeti Europass központok számára az egész életen át tartó tanulás program keretében. Az Europass külső értékelése összességében minden elemzett szempont hatékonyságában növekedést tapasztalt a 2008-as értékeléshez képest. Míg az uniós támogatás²¹ és a tagállami források nem érzékelték jelentős javulást a 2008 és 2011 közötti időszakban, az online módon elkészített és kiállított Europass dokumentumok, valamint a honlapot látogatók száma folyamatosan nőtt, és a legkisebb jel sem mutat az Europass eszközök népszerűségének hanyatlására. Növekvő hatékonyság volt megfigyelhető a nemzeti Europass központok által végzett népszerűsítési tevékenységekben és a különféle Europass eszközök használatában is.

Az Europass (nemzeti, bizottsági és Cedefop költségvetésből származó) teljes költségvetése 31,5 millió EUR-t tett ki a bevezetése óta. A 2005 óta kiállított 54 millió Europass önéletrajz alapján (ebből 28 milliót online hoztak létre, 27 milliót pedig letöltöttek) egy önéletrajz átlagos előállítási költsége kb. 0,58 EUR, amely körülbelül négyszer kevesebb a 2008-as becsült értéknél (2,1 EUR). Az igen alacsony egységár és a magas felhasználói elégedettség alapján az értékelés arra a következtetésre jutott, hogy az Europass bevezetése nagyon jó ár-érték arányt nyújt. Az Europass azonban valószínűleg nem tartható fenn folyamatos európai uniós pénzügyi támogatás nélkül. A legtöbb nemzeti Europass központ képtelen lenne uniós támogatás nélkül működni, mivel az Europass kezdeményezésnek semmilyen életképes alternatív finanszírozási forrása nincs, kiegészítő támogatás pedig nem várható közfinanszírozásból sem. A magánszektorbeli szereplőket semmi sem ösztönzi a kezdeményezésben való részvételre, mivel az Europass nem kínál számukra azonnali pénzügyi előnyt.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

A fogyatkozó munkaerő és a lassú gazdasági növekedés által fémjelzett jelenlegi környezetben a tagállamok egyik legsürgetőbb kihívása oktatási és képzési rendszereik

²¹ Az uniós támogatás a nemzeti Europass központok működési költségeinek legfeljebb 50%-át fedezi.

korszerűsítése, valamint munkaerő-piaci kínálatuk frissítése. Mindennek az a célja, hogy az előbbiek jobban illeszkedjenek a munkaerő-piaci igényekhez. Az Europass kezdeményezésnek e kihívások kezelését kell segítenie, és az Europasst ennek megfelelően kell fejleszteni az elkövetkező években.

A külső értékelés megállapításai és ajánlásai megerősítik, hogy az Europassnak meg kell őriznie fontos szerepét a mobilitás ösztönzésében és a készségek és képesítések összevethetőségének fenntartásában. A javasolt fejlesztések között található az Europass dokumentumok ésszerűsítése és általános érvényesítése. Olyan fejlesztési megoldás ez, amellyel javítható a más európai referenciaeszközökkel, valamint az Europass eszközökhöz kapcsolódó célorientált tanácsadási szolgáltatásokkal való összhang, ezáltal elősegítve a transznacionális mobilitást, a képesítések elismerését és a munkakeresést. Mindenekelőtt az Europass kezdeményezést olyan rugalmasabb és még inkább felhasználóbarát eszközzé kell alakítani, amely él azokkal a lehetőségekkel, amelyeket a modern technológiák a felhasználók igényeinek megfelelő folyamatos fejlődéshez nyújtanak. Meg kell tartania a már meglévő felhasználókat és újakat kell szereznie, különösen az alacsony képzettségű csoportok körében. E cél eléréséhez az Europass tekintetében olyan új jogalapra lehet szükség, amely lehetővé teszi az eszközök rendszeres frissítését és kiigazító módosítását.

A készségeiket és kompetenciáikat felmutatni kívánó tanulók és munkavállalók számára nyújtott Europass-támogatás bővítésének célját szem előtt tartva a következő fejlesztéseket érdemes megfontolni:

- **A szinergiák javítása az Europass és más európai kezdeményezések között** – Az Europass általános sikere ellenére az Europass eszközök használatával kapcsolatos tanácsadást még mindig fejleszteni és erősíteni lehetne a pályaeorientációt nyújtó szolgáltatásokkal koordinálásának javításával és a képesítések átláthatóságának és elismerésének biztosításával. Így nagyobb közönséget lehetne megszólítani, és nagyobb hozzáadott érték jöhetne létre. Ez különösen igaz az olyan csoportok esetében, akiknek nehézséget okoz az Europass használata (például az alacsonyan képzettek és a munkanélküliek). A jövőbeni készségek és képesítések európai térségében, az Europass a készségek és képesítések átláthatóságával kapcsolatos tájékoztatási szolgáltatások nyújtására és interaktív eszközök biztosítására fókuszálhatna, ezáltal egyetlen közös belépési pontba „tömörítve” a jelenleg készségekkel és képesítésekkel foglalkozó európai hálózatokat, tájékoztatási szolgáltatásokat és egyéb eszközöket. A tanulók és munkavállalók így jobban kihasználhatnák az átláthatóságot és elismerést szolgáló uniós eszközöket, amelyek az intézmények és vállalkozások számára is ismertebbé, és ezáltal hatékonyabbá válhatnak. Az erőforrások összevonása révén javulna a hatékonyság, és lehetővé válna az erőforrásoknak a nemzeti szintű megfelelőikkel szembeni érvényesítése. Ez vélhetően hozzájárulna az Europass eszközök szélesebb körű népszerűsítéséhez és bevezetéséhez az érdekelt felek körében, amelynek eszközéül az ekképpen létrejött egységes összevont szolgáltatási hálózatot használnák.
- **Europass, a rugalmas tanulási utak előmozdításának eszköze** – Egyértelmű, hogy a jelenlegi Europass eszközöket a rugalmasabb és még inkább tanulóközpontú tanulási utakhoz kell igazítani, így megfelelően az egyének igényeinek. Az átalakított keretnek elég rugalmasnak kell lennie az oktatással és képzéssel, köztük az informatikai és kommunikációs technológiával kapcsolatos új fejlesztések és technikák megfelelő

befogadásához. Jelenleg két ágazat van, ahol még sürgetőbben jelentkeznek ezek az igények:

a) két Europass eszköz nyújt jelenleg kiegészítő információt a tanulási eredményekről: az oklevélmelléklet a felsőoktatási képesítések esetén; és a bizonyítvány-kiegészítő a szakképzések esetén. Érdemes megvizsgálni, hogy egyetlen dokumentum képes-e megkönnyíteni az oktatási és képzési ágazatokban kiállított képesítések egységes értelmezését, továbbá képes-e ösztönözni az európai kreditviteli rendszerek – például az ECTS és az ECVET – kölcsönös átjárhatóságát a különböző oktatási és képzési szintek és az országok között.

b) A nem formális vagy informális tanulási tapasztalat, ideértve az online oktatás során szerzett készségek nyilvántartását: ma kizárólag az Europass mobilitási igazolvány rögzíti a külföldön nem formális oktatási környezetben szerzett készségeket. A nem formális és informális tanulás eredményeinek érvényesítéséről szóló bizottsági ajánlással összhangban az Europasst felül kell vizsgálni annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a nem formális vagy informális tanulás útján mobilitással, vagy anélkül szerzett készségek azonosítását és dokumentációját (köztük a készségfelmérést). Az „Europass tapasztalat” c. lehetséges új dokumentummal kapcsolatos már elkészült bizottsági feltáró munka szerint ez az új funkció támogatná a nem formális és informális tanulás eredményeinek érvényesítéséről szóló európai iránymutatásokat. Ezek az új funkciók hasznosak lennének az ifjúsági garanciával és szakmai gyakorlattal kapcsolatos kezdeményezések számára is.²²

Szintén meg kellene vizsgálni a Youthpass mechanizmuson keresztül elkészített bizonyítványok Europassban történő nyilvántartásának módját is, az átfedések elkerülése végett. További cselekvés szükséges annak elemzésére, hogy az új, digitális tanulással kapcsolatos tanúsítási eljárásokkal létrehozott új átláthatósági eszközöket – például a „nyílt igazolásokat” – hogyan lehetne beépíteni az Europass rendszerbe vagy azt kiegészíteni velük. Végezetül a funkcionális és haladó informatikai és kommunikációs technológiai készségeket feltűnőbben kellene megjeleníteni az Europass önéletrajzban.

- **Az Europass és a munkaközvetítéssel kapcsolatos uniós eszközök kölcsönös átjárhatóságának javítása** – Az eltérő műszaki szabványok jelenleg nem teszik lehetővé az álláskereső által használt egyes uniós eszközök közötti erős konvergenciát. További erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy összekapcsolják az Europass önéletrajz eszközt és az új európai készségútlevelet az EURES önéletrajzzal és a magán munkaközvetítő szolgáltatók és tanácsadási és érvényesítési központok szolgáltatásaival, valamint a készségértékelő eszközökkel. Meg kell vizsgálni a szakmai képesítések – köztük az új európai szakmai kártya eljárása szerint szerzett szakmai képesítések – egyes tagállamokban való elismerésére irányuló határozatok az Europass dokumentumokhoz való csatolásának lehetőségét.

Ahogy már említésre került, a „Gondoljuk újra az oktatást” stratégia az oktatás és a készségek mint a gazdasági növekedés, a versenyképesség és a foglalkoztatás lényeges stratégiai

²² Lásd még <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1006>.

eszközeinek szerepét hangsúlyozta. A „Gondoljuk újra az oktatást” stratégia egyik javaslatát szerint fel kell tárni a további szinergiákat és a már meglévő, a készségek és képesítések átláthatóságával és elismerésével kapcsolatos uniós eszközök és a készségek és képesítések európai térségének létrehozására irányuló célkitűzés közötti konvergenciát, ezáltal lehetővé téve bárki számára, hogy szabadon mozogjon, és azt, hogy készségei és képesítései gyors elismerés nyerjenek továbbtanulási céljai megvalósításakor, valamint hogy a munkaadók megfelelően értelmezzék és értékeljék készségeit és képesítéseit.

A Bizottság e jelentés következtetéseit a megfelelő érdekelt felekkel a 2013/14 telén rendezendő, a készségek és képesítések európai térségéről szóló nyilvános vita során fogja megvitatni. Az Europass keretről és a hatástanulmányról szóló vita következtetése alapján a Bizottság javaslatot tehet az Europass jelenlegi jogalapjának felülvizsgálatára – Az Európai Parlament és a Tanács 2004. december 15-i 2241/2004/EK határozata.